

Motiváció

A motiváció belső indítékokból eredően dinamizálja, és irányítja a célirányos és szervezett viselkedést.

Gordon Allport szerint a személyiség bármely elmélete a motiváció körül forog.

Kimeríthetetlen erőforrásokkal rendelkezünk. Ezek az energiák, csak elfogadó légkörben aktivizálódnak. (Carl Rogers) /RÉTHINÉ 2003/

A motiváció összetevői

- (Biológiai-homeosztatiszikus elemek)
- Szokások, elvárások, attitűdök
- Tudatos szándékok
- Érdeklődés
- Értékkorientációk

Mindezek önmagunkra és környezetünkre vonatkoztatása.

Drive-elmélet: Hull 1952

Azt állítja, hogy a motiváció szükségletmegvonásból származik, amely állapot megszüntetése /drive-redukció/ érdekében próba – szerencse alapon aktivizálja a szervezetet.

Megerosítés elmélete: Skinner 1953

Figyelmen kívül hagyta a belső drive fogalmát.

Szerinte a visszajelzések hatásai szabályozzák a viselkedést.

/Külso, Pl: tanári megerosítés/

Az emberi cselekvés megérthető a tudatra való hivatkozás nélkül is.

Binswanger /1991 / kiegészíti Sinner megerosítás elméletet.

Csak akkor működik, ha a megerosítést
anticipálja, és a megerosítás
értékkel bír az egyén számára és
hiszi, hogy képes rá!

Tudat alatti motívumok elmélete: McClelland 1961

Elismerte a tudat fontosságát az emberi cselekvésben, de a **tudattalan** szerepét hangsúlyozta a tudati működésben.

Ahol a személy mindazon **tudását, értékeit, hiteit, emlékeit**, tehát a teljesítménymotivációját érti, amelyek az adott pillanatban nincsenek a tudatban.

Célkitűzés elmélete: Binswanger 1991

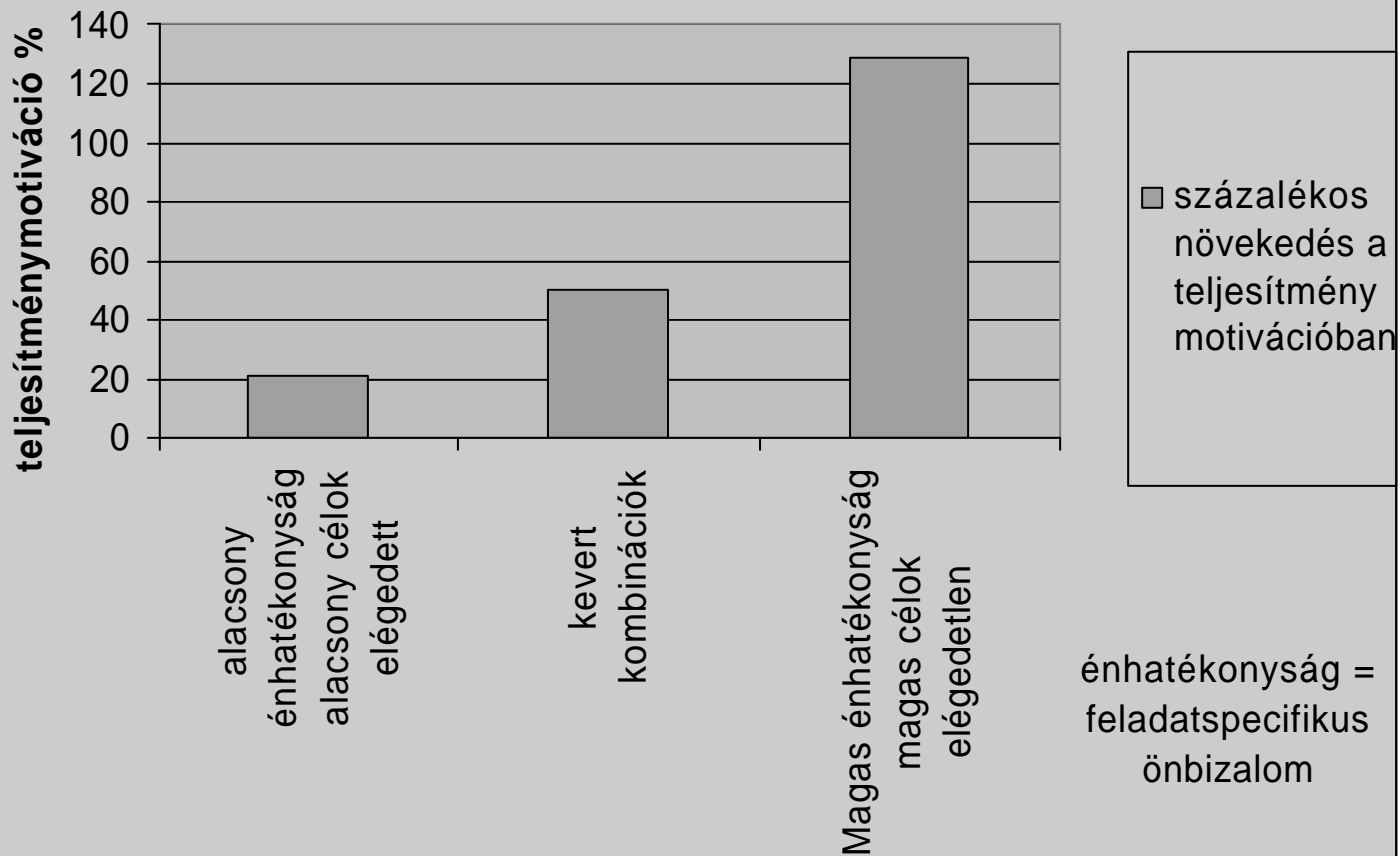
Az emberek **célvezérelt** viselkedése szemben az állatokéval **akaratlagos**.

Ha a megfelelő képesség és cél-elkötelezettség adott, akkor minél nagyobb a cél, annál nagyobb a teljesítmény, mert az emberek az **erőfeszítéseiket a feladat nehézségéhez igazítják**.

**A körülhatárolatlan vagy alacsony célok,
rossz stratégiák rontják a teljesítményt.**

(A kísérleteket multikultúrálisan, közel 40.000
emberen végezték!)

A teljesítménymotivációt befolyásoló tényezők

A célok iránti elköteleződés észérvekkel való
azonosulással, vagy résztvevő módon
történhet.

Fontos, hogy higgyen a cél elérhetőségében!
(agárverseny)

A cél elfogadásával való nyilvános
egyetértés a magánjellegű megegyezéshez
képest fokozhatja az elköteleződést.

A közeli /részcél/ elérése növeli a hatékonyságot, és növeli az önértékelést.

Az elérhetetlen célokért ígért jutalom csökkenti a teljesítményt, míg a közepesen nehéznel jelentősen növeli.

Oktulajdonítás, oksági attribúció

Amikor valaki saját vagy embertársai viselkedését belső vagy külső okokra vezeti vissza.

„ez azért történt, mert”

Az okok keresésének funkciója, **hogy rendet vigyen** a sokszor nehezen értékelhető **eseményekbe**.

Az attribúciós ítéletek fenomenológiai jellegűek –
(ahogy én látom, úgy ítélem)

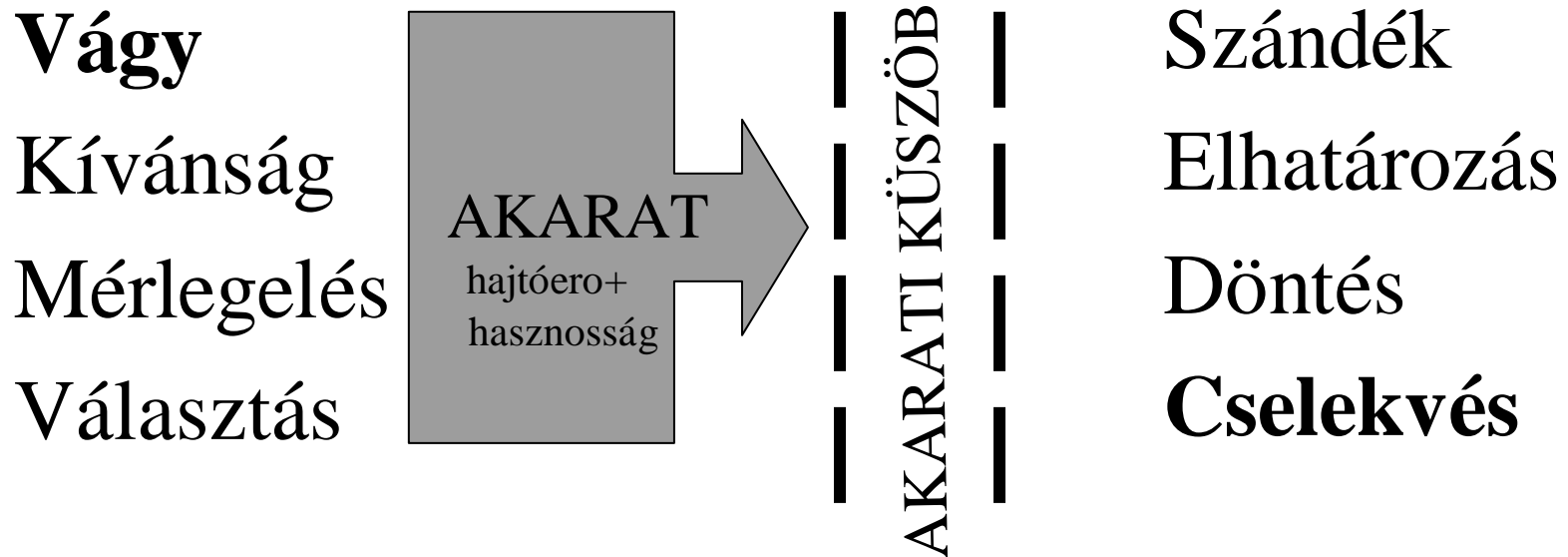
A tanár sajnálatot és együttérzést fejez ki és kéretlenül is segít a gyenge képességűnek érzett tanulónak. Ezzel megerosíti benne azt a feltevést, hogy gyenge.

Az erőfeszítés hiányának ítélt gyenge eredmény pedig gyakran dühöt vált ki a tanárból. /Graham, 1984/

A tanár emocionális reakciói jelentősen befolyásolják a diákokat saját kudarcuk okainak megítélésében, önértékelésükben.

Cselekvésvezérlés, akarat

Heckhausen 1990-

ésszerűség+érzelmek+(aktív, reális) cél+önkontroll

= EREDMÉNY

Megküzdés, coping

- Aktív erőfeszítést jelent
- A tanulás során előforduló hibát nem a képességekre vezeti vissza.
- **A tanulási folyamat hibái erőfeszítéssel korrigálhatók.**
- „Ember küzdj és bízva bízzál” (Madách)

Feladat- és énbevonás

Két lehetséges feladatmegfogalmazás:

- **Próbáld kihívásként értelmezni és élvezd!**
- **Amit teljesítesz az azt mutatja mennyire vagy jó ilyen feladatokban.**

Az utóbbi énbevonásos felszólítás az elmélyültebb feladatokban rosszabb teljesítményeket adott!

(3.1.ábra)

Iskolai motiváció

A tanuló érdeklődése ott fejlődhet kielégítően,
ahol létezik a három alapfeltétel

- Autonómia
- Kompetencia
- Szociális igény

Iskolai motiváció

Tartós tevékenységre csak az ösztönöz,
aminek személyes jelentősége van.

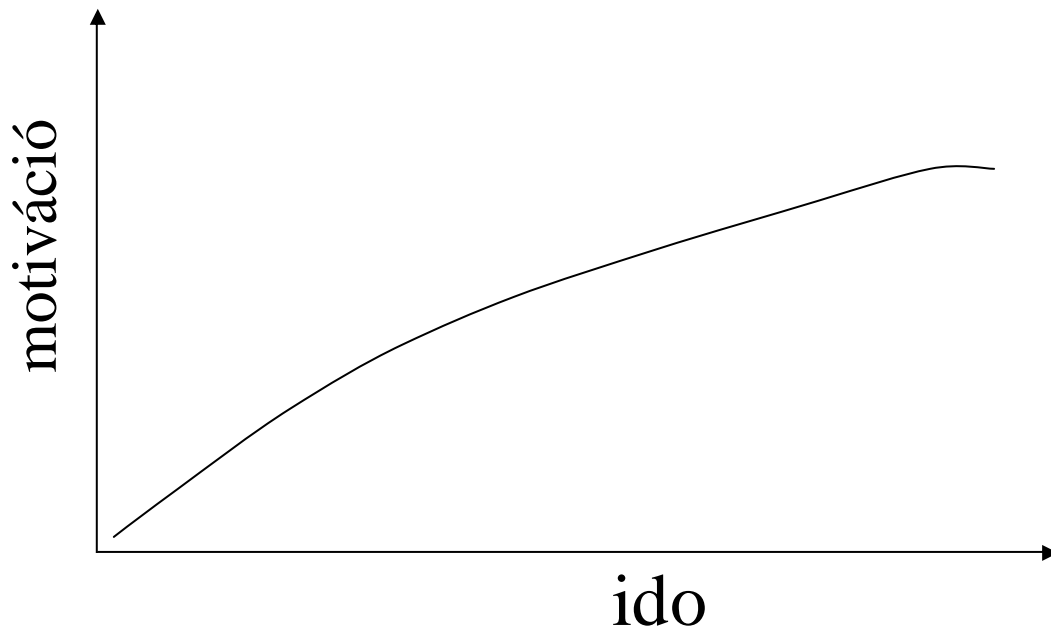
Motiváció nélkül nem létezik (hatékony)
tanulás

„Hogy komolyabban tanulj, szeress
tanulni!” (Comenius)

„Az érdeklődés az egyetlen olyan eszköz,
amellyel tartóssá tehetjük az oktatás
eredményét” (Herbart)

Motiváció és tanulás

A motiváció és a tanulással töltött idő kapcsolata

Az érdeklődés tartalmi szintjei

- Érdekességek
- Tények, igazság
- Jelenségek lényege, eredete

(Réthyné, 2003; Schiefelde 1999)

A tanári motiválás lehetőségei

- Kevesebb külső kontroll, több önállóság.
- Elősegíteni az önszabályozást!
- **Együttműködés a célok, értékek mentén.**

Várható eredmények:

Növekszik a teljesítmény az önkontroll,
a belátás.

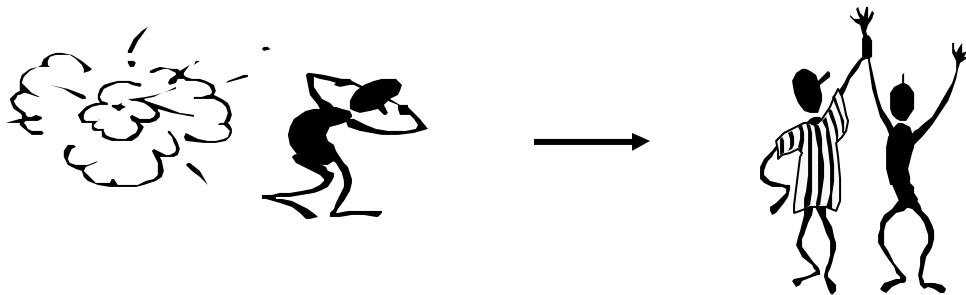
Saját metakognitív stratégia épül.

A Pygmalion-effektus

Magas mérce + hiszünk benne, hogy képes elérni.

kudarckerülés

sikerorientáció

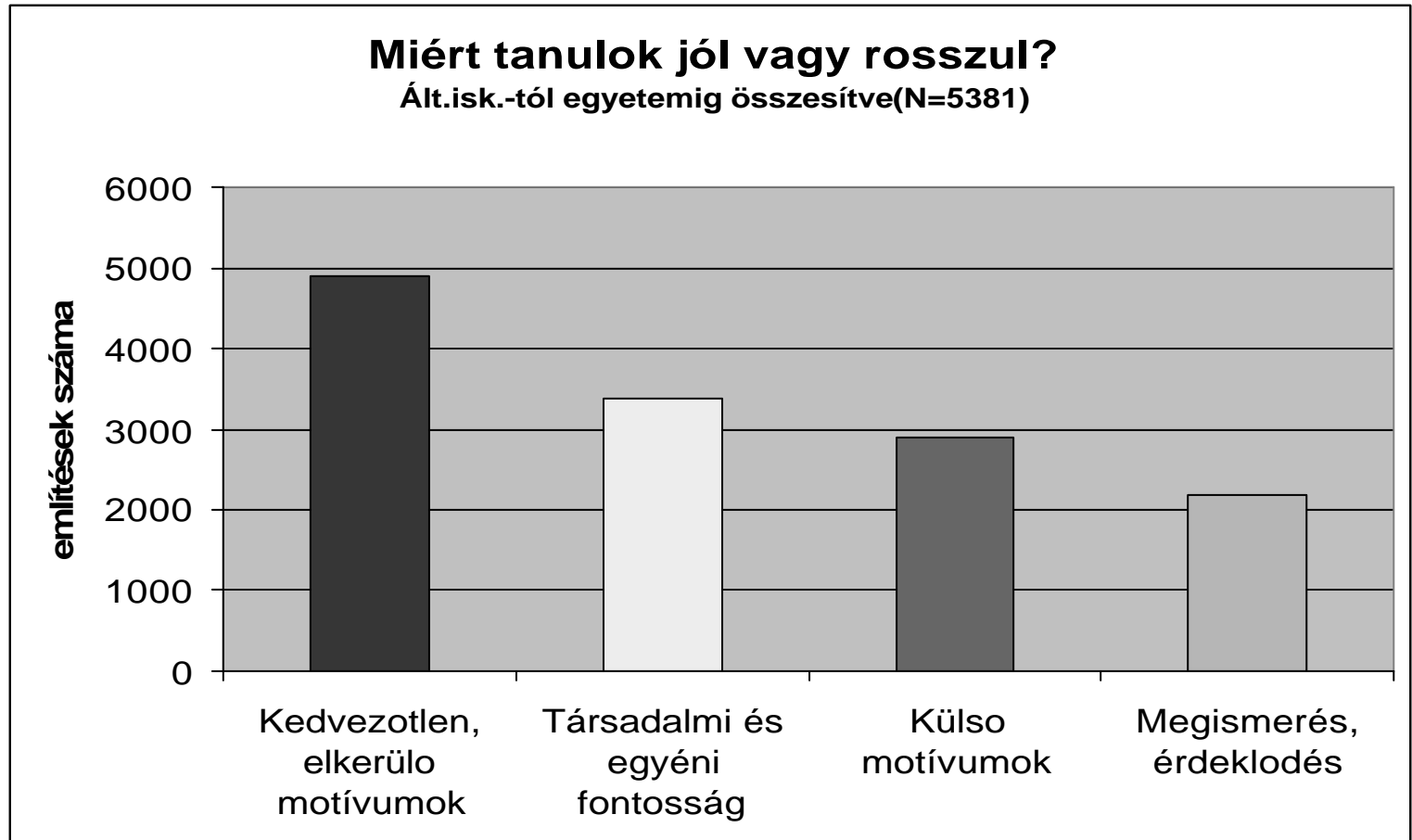
Embernél érzelmi beállítódásos és kognitív folyamatok együttesen szabályozzák a **motivációt.** /W.D.Fröhlich: Pszich. ért. szótár Springer kiadó 1996; -McClelland 1953; Weiner 1972 /

„A motiváció forrását egyre inkább úgy tekintjük mint ami belülről, az egyénből fakad, mint az emberi természet elemi részét a tanulásra a fejlődésre, ezért inkább támogatni vagy **felszínre hozni kell, nem pedig létrehozni.**” / Barbara L. McCombs 1999 /

Minden egészséges ember szeretné
megmutatni mire képes, hogy milyen értékei
vannak.

Motivációs felmérés

(Réthyné 2003/85-87)

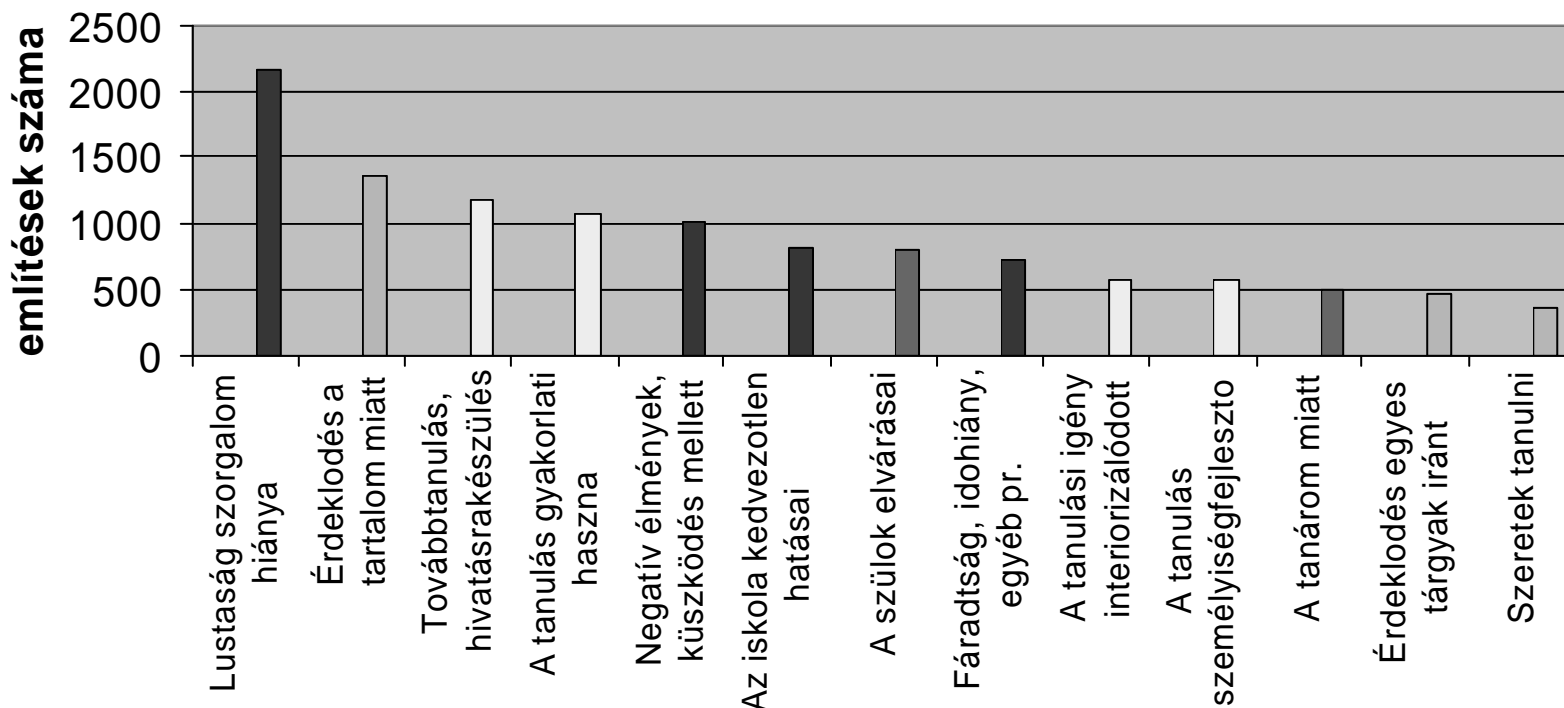

Motivációs felmérés

(Réthyne 2003/85-87)

Miért tanulok jól vagy rosszul?

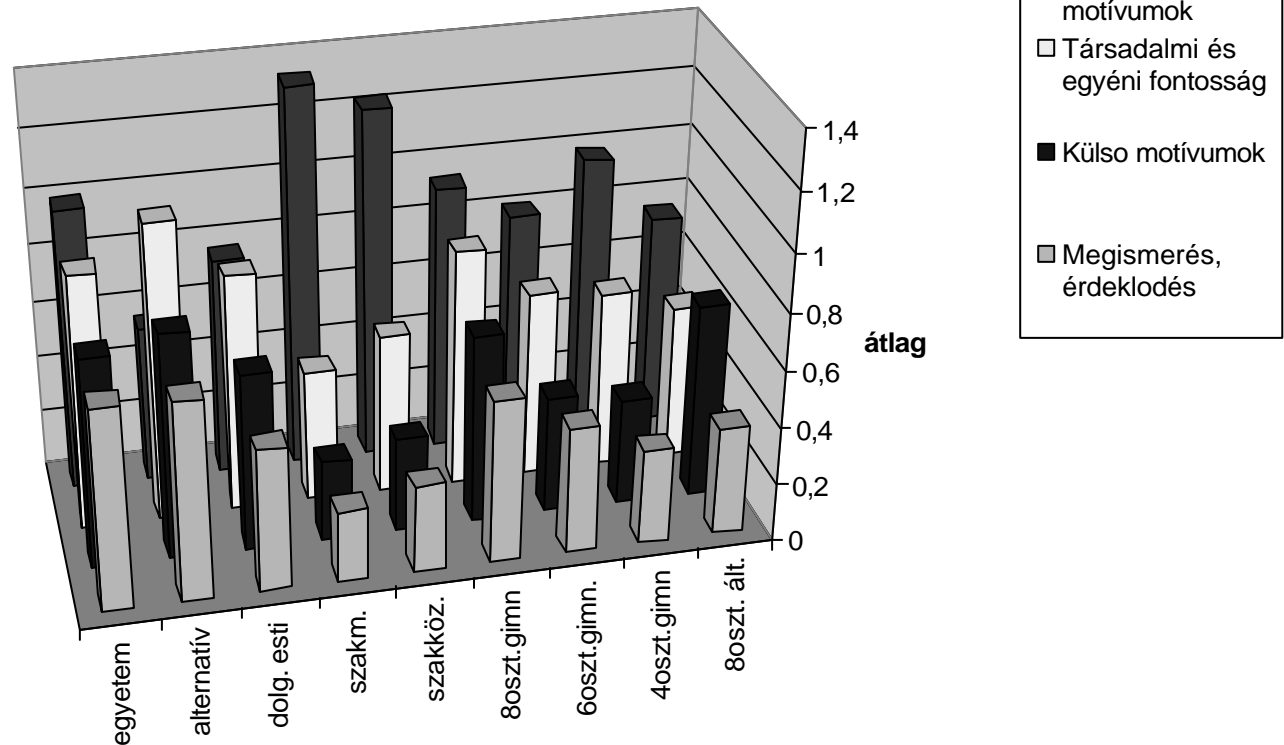
(n=5381)

Motivációs felmérés

(Réthyne 2003/85-87)

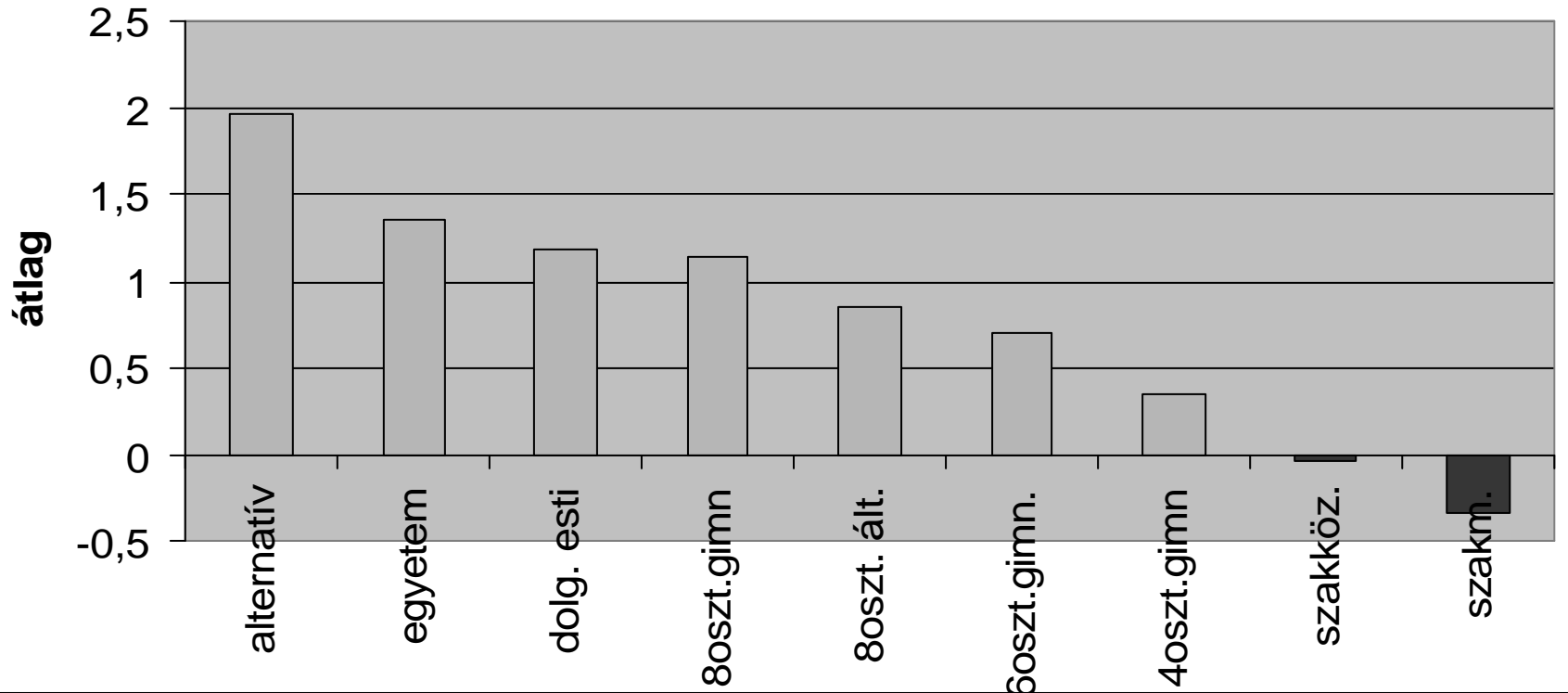
Kategóriák iskolatípusonként

Motivációs felmérés

(Réthyne 2003/85-87)

Miért tanulok jól vagy rosszul?
Pozitív és negatív kategóriák különbsége

Csíkszentmihályi Mihály:FLOW

„Ne keverj munkát mulatsággal! A ketto nem megy együtt.”

„Azt hiszem ez volt az első alkalom, amikor biztos voltam abban, hogy **a felnőtteknek sincs mindig igazuk.**”

/Csíkszentmihályi/

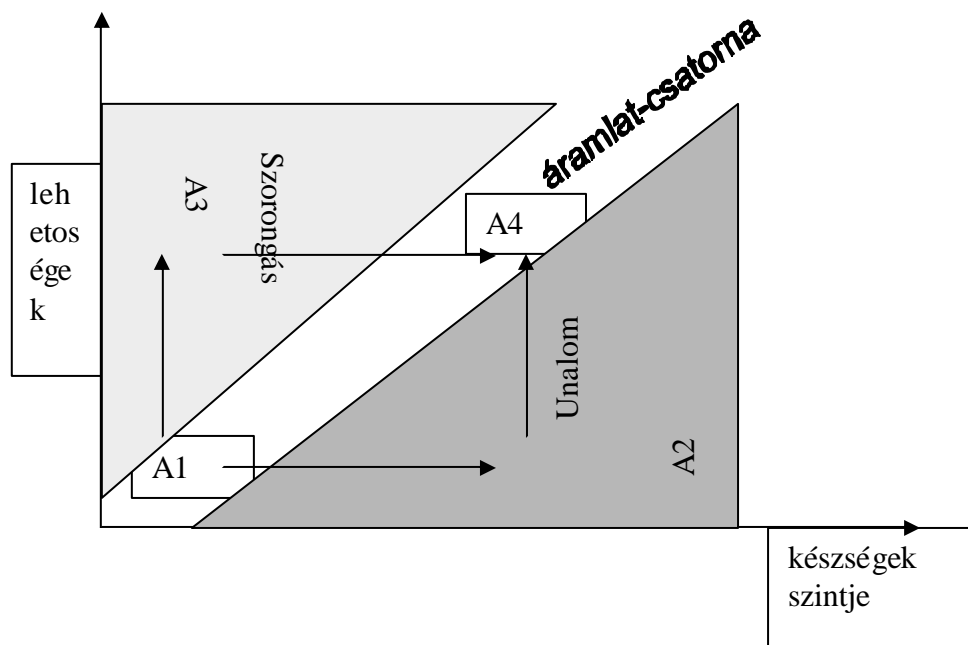
FLOW

a maximumot könnyedén

- **Az élvezettel végzett munka vagy tanulás eredményesebb, és nem tunik erőfeszítésnek.**
- Ókori keleti írásokban a tao szerint élő embernél „jü” az a tudatállapot, amelyben lebeg, áramlik.

Csíkszentmihályi Mihály:FLOW

Az élvezettel végzett munka/tanulás
értelmezése

A tudat komplexitása az áramlat-élmény /FLOW/ hatására növekszik. Létrejön egy olyan **motivált állapot, amelyet magas teljesítmény és alacsony fáradtság jellemez.**

Céljaink, értékeink megvilágítják és elokészítik az útunkat.

Irodalom:

- Csíkszentmihályi Mihály: Flow Akadémia Kiadó Bp. 2001
- O'Neil-Drillings: Motiváció Vince Kiadó Bp. 1999
- J. Reeve: Understanding Motivation and Emotion Harcourt College Publishers Orlando 2001
- Réthi Endréné: Motiváció tanulás tanítás Nemzeti Tk. Bp. 2003

Természet és művészet

Mily ellentét: természet és művészet!
S elobb, mint gondolnád egymásra leltek.
Utálatom már elrepült, elernyedte,
S egyformán vonz a ketto: egybe még szebb!

Minden igaz küzdés csak egyre készítet!
Csak úgy izzítja szabadon a lelked
A természet, ha magad láncra vered
Művészetével a szorgalmas észnek.

Ez minden alkotás belső szabálya:
Kötetlen szellem szárnya nem repes fel
A teljességig, mely az ég fölé tunt.

Ki nagyot akar, magát zabolázza,
Korlátozásban tunik ki a mester
S csak törvény adhat szabadságot nekünk.